

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

מחזור שינתיים

חלק ב'

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

נצו"י תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

סדר עבודת היום ביו"ט

מצות י"ט לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתיה, ויש לגעור בחזנים המאריכים יותר מחציו של יום, ומה שמאריכים החזנים בניגונים אין זה בכלל חציו לה' והציו לכם, ודרך הנכון הוא בבוקר מקדימין לילך לביהמ"ד ומתפללין וקורין בתורה בענינו של יום ומתפללין מוסף, וחזורין לבתיהם ואוכלין, והולכין לביהמ"ד ושונים עד חצי היום, ואח"כ כשבא זמן מנחה מתפללין תפלה המנחה, להתענג בשמחת יו"ט שאר היום עד הלילה כדי לקיים חציו לכם.

דיני ערב יו"ט

אל יצמצם בהוצאת יו"ט, אבל בשאר הימים צריך כל אדם לצמצם בהוצאותיו, וצריך לכבדו ולענגו כמו בשבת ברחיצה בחמין בעיו"ט, וילבש כסות נקיה ולא ילבש מלבושי חול, וצריך כל אדם להשתדל בעצמו להכין שום דבר לצורך יו"ט אע"פ שיש לו משרתים. מצוה להמנע מלקבוע סעודה מט' שעות ולמעלה בעיו"ט כמו בשבת, ואין לעשות מלאכה בעיו"ט מן המנחה ולמעלה כמו בע"ש. וה"ה ביו"ט ראשון יש למנוע מלקבוע סעודה מט' שעות ולמעלה כדי שיאכל בלילה לתיאבון, ואין דין זה ברור.

חל עיו"ט או יו"ט ראשון בשבת מתי אוכלין ס"ג?

מיהו אם עיו"ט שבת אפילו אם שכח או עבר ולא קיים ס"ג קודם זמן מנחה קטנה יכול לקיים אח"כ, אך לא יאכל רק מעט פת, והיינו יותר מכביצה פת שהוא שיעור סעודה שלישית, אכן באמת יכול לאכול יותר אך שלא יהיה שיעור קביעות סעודה נדהיין כרגילותו בחול. ולכתחלה טוב יותר שיאכל קודם זמן מנחה קטנה שאז יוכל לאכול ולקבוע סעודה כמה שירצה. וה"ה כשחל יו"ט ראשון בשבת שייך כל אלו הדברים. ומבואר לעיל בס"י ש"ז וש"ז באיזה הפנים מותר לדבר בשבת, ושלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול, בכ"ז ה"ה ביו"ט.

האם מחויב בלחם משנה ובבשר ויין ביו"ט?

מצוה ללוש פת בעיו"ט לכבוד יו"ט, וחייב לבצוע על שתי ככרות בשתי הסעודות שאוכל ביו"ט, ולקבוע כל סעודה על היין גם באמצע סעודה מלבד מה שקידש על היין מתחלה, וגם מצוה לאכול בשר, וכ"ז אם ידו משגת, ותקנו להרבות בסעודה ביו"ט הראשון של פסח ובעצרת ובר"ה וביו"ט האחרון של חג, אבל יו"ט א' של סוכות לא לפי שהעם טרודים במצות סוכה וד' מינים ואין פנאי להכין הרבה. ובגדי יו"ט יהיו יותר טובים משל שבת אם ידו משגת. ולא נהגו לעשות בו ס"ג כ"א שתי סעודות ערבית ושחרית וחייב לאכול בהן פת, ואם לא אכל בליל יו"ט יאכל ביום שני פעמים ויקדש בשחרית הקידוש של לילה, וי"א דאף דאין נוהגין

לעשות סעודה ג' בפת מ"מ טוב שיאכל פירות, וי"א שמוזה נתפשט המנהג לאכול ביו"ט תבשיל אחד יותר בשחרית שיחשב במקום סעודה.

מתי מתפללין ביו"ט?

בי"ט מאחרין לבא לבית הכנסת וממהרין לצאת משום שמחת יו"ט, והאידינא שמאריכין בפיוטים ובניגונים בין יוצר אור וק"ש וקרוב לודאי שיעבור זמן ק"ש צריך להשכים בכל יו"ט כדי לקרות ק"ש בזמן הראוי.

דיני שמחה ביו"ט

חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו, וגם חוה"מ הוא בכלל מועד לענין שמחה, אבל לענין כבוד ועונג אין חייב בחוה"מ. כיצד משמחו, הקטנים נותן להם קלויות ואגוזים, והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו, ואם אין ידו משגת יקנה להם לכל הפחות מנעלים חדשים לכבוד יו"ט, והאנשים עכשיו שאין בהמ"ק קיים אין יוצאין ידי חובת שמחה אלא ביין, אבל בשר אין חובה לאכול עכשיו כיון שאין לנו בשר שלמים, ומ"מ מצוה יש גם באכילת בשר. וחייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר עניים.

היאך שמחין לפני המקום?

אדם אוכל ושותה ושמח ברגל, ואפילו הוא מסגף עצמו מפני תשובה בכל ימות השנה שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, בשבתות ויום טוב וחנוכה ופורים חייב לאכול ולשתות. ולא ימשוך בבשר ויין ובשחוק וקלות ראש, ומדת החסידים אשר השם לנגדם תמיד ובכל דרכיהם ידעוהו, בעת שמחתם אז יותר ויותר משבחין להקב"ה אשר שמחם.

האם מותר להתענות ביו"ט?

דין תענית ביו"ט כמו בשבת, ותענית חלום צריך להתענות ביו"ט, וי"א שלא להתענות ביום שעולין לדוכן, והמנהג להתענות והיכי דיש עוד צד להקל יש להקל בזה יותר מבשבת. י"א דמי שמתענה ת"ח כיון שאינו מקיים חציו לכם צריך להיות כולו לה' דהיינו ללמוד או לומר תפלות ובקשות, וי"א דכיון דמתענה מקרי כולו לה'.

דיני שמירה ביו"ט

חייבים ב"ד להעמיד שוטרים ברגלים, שיהיו משוטטים ומחפשים בגנות ובפרדסים ועל הנהרות שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים ויבואו לידי עבירה, וכן יזהירו בדבר זה לכל העם שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה ולא ימשכו ביין שמא יבואו לידי עבירה, אלא יהיו כולם קדושים.

הנוטלין ידיהן ביו"ט האחרון לסעודת נעילת החג האם צריכין לחם משנה?

הגנה בעצמך...

לימוד שילוח עירך ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
המחבר לזכויותיו מ"ז וי"ח
© עיתונות וספרות

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

דפי עיונים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תקכט סעיף א
עד סימן תקל סעיף א

י"ט אלול

מחזור שינתיים
חלק ב'

1800 466-7593

www.Hilchusadyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

מילין יקירין...

סימן תקכ"ט סעיף א'

מצות יום טוב לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתיה ואל יצמצם בהוצאות יום טוב וצריך לכבדו ולענגו כמו בשבת.

ובביאור הלכה שם ד"ה ואל יצמצם בהוצאת יו"ט: אבל בשאר הימים צריך כל אדם לצמצם בהוצאותיו [טור] - ומקורו מהא דאיתא בגמרא מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה וכו' ופירש"י ליהרהר מלעשות יציאה מרובה שלא יוסיפו לו אלא מה שפסקו לו עכ"ל - וזהו תוכחת מרובה על זמנינו שבעו"ה הרבה אנשים עוברין ע"ז ולא ישימו לב איך להתנהג בהוצאות ביתם להרחיק דברים המותרים ורבים חללים הפילה הנהגה הרעה הזו שמביאה את האדם לבסוף עי"ז לידי גזל וחמס וגם לחרפה וכלמה. והרבה סיבות יש שגורמים להנהגה רעה הזו. והסיבה הגדולה שבכולן הוא ע"י הנשים שדעתן קלות ואינן רואות הנולד ואשרי למי שיאמץ לבבו ולא ישגיח לפיתויים וינהל הוצאות ביתו בחשבון כפי ערך הרוחתו ולא יותר - ועיין בקונטרס שפת תמים פרק ה' מה שכתבנו בזה:

וע"ע בביאור הלכה שם ד"ה לכבדו ולענגו כמו בשבת: עיין במ"ב משום דכתיב לקדוש ה' מכובד ובימים טובים גם כן נאמר בהן מקרא קודש והנה כ"ז הוא לשון הרמב"ם בפ"ו מהלכות יו"ט - ולפ"ז הא מסיים ע"ז הקרא (ישעיה נ"ח) וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר ומבואר כ"ז לעיל בסי' ש"ו וש"ז באיזה חפצים מותר לדבר בשבת ושלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול ע"ש - וא"כ ה"ה ביו"ט דהקרא קאי על שניהם ע"ש:

שו"ע סעיף ב'

חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו כיצד משמחן הקטנים נותן להם קליות ואגוזים והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו וחייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר עניים

ובמ"ב שם ס"ק י"ז - וחייב להאכיל לגר ליתום וכו'. שנאמר (דברים ט"ז) והלוי והגר והיתום וגו' אבל מי שנועל דלתי חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו ועל אלו נאמר זכיהם כלחם אונים להם כל אוכליו יטמאו כי לחמם לנפשם טמא הוא ושמחה כזו קלון הוא להם שנאמר וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם [רמב"ם]

שו"ע סעיף ג'

אדם אוכל ושותה ושמח ברגל ולא ימשוך בבשרו וביין ובשחוק וקלות ראש לפי שאין השחוק וקלות ראש שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות - אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר:

ובמ"ב שם ס"ק כ"א: - ומדת החסידים אשר השם לנגדם תמיד ובכל דרכיהם ידעוהו בעת שמחתם אז יותר ויותר משבחין להקב"ה אשר שימחם [טור].

סדר הסליחות בעשי"ת

בכל הימים שבין ר"ה ליוה"כ מרבנים בתפלות ותחנונים לבד משבת. ואומרים אבינו מלכנו ערב ובוקר, מלבד בשבת ואפילו במנחה של ערב שבת שובה ג"כ אין אומרים אותו, ואפילו אם חל מילה שאין אומרים תחנון ולא יהי רצון אפילו הכי אומרים אבינו מלכנו ואל ארך אפים ולמנצח, במילה אומרים באשמורת בין כסא לעשור זכור ברית אחר והארץ אזכור, ואומרים בכל יום ג' פעמים וידוי קודם עלות השחר וכן מיום א' דסליחות עד ער"ה, מלבד בעריו"כ שאין אומרים אותו אלא פעם אחת.

דברים שאין עושין בעשי"ת

אין נותנין חרס ואין משביעין, ואפשר אפי' אם חייב לקבל בחרס עליו ע"י היפוך וכדו' אפי"ה אין מקבל בחרס עליו עד אחר יוה"כ, ומיהו אם רוצה הרשות בידו, וכן אין משביעין אדם בבי"ד עד אחר יו"כ, ועכ"פ מצוה לשפוט להוציא גזילה מתחת ידו.

דיני עשי"ת

אין מקדשין הלבנה עד מוצי"כ, וי"א דיותר טוב לקיים המצוה מקודם כדי שמצוה זו יכריעהו לכף זכות. ושבת שבין ר"ה ליו"כ המנהג לומר בו צו"ן, ונוהגים שאין נער אומר ההפסדה שובה ישראל.

האם מותר לאכול פת עכו"ם בעשי"ת?

אף מי שאינו נוהר מפת של כותים בעשי"ת צריך לזהר אפילו מפת פלטר של גוי, ואם אינו יכול לאפות בעצמו ישליך ישראל בתוך התנור קיסם אחד, ואפילו נפח ע"י מפוח או בפיו מהני, ומ"מ מי שהולך בדרך אם אין לפניו פת של ישראל עד יותר מד' מילין ממקום שהוא עומד בו ורוצה לאכול מותר לו לאכול פת פלטר של עכו"ם בעשי"ת, ויש להתיר בשנת רעבון לאכול בעשי"ת גלוסקאות של נחתום עכו"ם ע"י הבישול אותם אח"כ בבית ישראל אף למי שנוהר, ויזהרו שלא לברך וליתול חלה מעיסה שהיתה מתחלה של עכו"ם אע"פ שאח"כ מכרה לישראל אלא דוקא כשמכר העכו"ם הקמח לישראל.

חיוב תשובה בימים אלו

יש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בעשי"ת, ויקרא באלו הימים באגרת התשובה של רבינו יונה, וישוב קודם שישכב ויתאונן על חטאיו ויפשפש במעשיו. ז' ימים שבין ר"ה ליום הכפורים הם נגד ז' ימי שבוע ובכל יום יעשה תשובה על אותו יום. מי ששכר חבירו לילך בדרך ונהרג נכון שיקבל תשובה.

האם מותר להתענות תענית חלום בעריו"כ?

מצוה לאכול בערב יו"כ ולהרבות בסעודה, ויש לאדם למעט בלימודו בעיה"כ כדי לאכול ולשתות. ואסור להתענות בו אפילו תענית חלום אכן אם מתירא לנפשו ורוצה להתענות יתענה עד סעודה המפסקת, ואם אינו מתענה היום כלל טוב שיתענה איזה יום אחר יוה"כ, ואם חל עיו"כ באחד בשבת ובשבת שלפני התענה תענית חלום שצריך למיתב תענית לתעניתו אחר השבת אין לו להתענות עיוה"כ אלא ידחה עד אחר עבור המועד, ולהט"ז א"צ להתענות אחר יו"כ ומי שקשה לו התענית יכול לסמוך ע"ז.

נדר שלא לאכול בשר האם מותר לאכול בעיו"כ?

מי שנדר שלא לאכול בשר חוץ מיו"ט מותר לאכול בעיו"כ אף בשחרית, אבל בלילה של עיו"כ אסור, ודוקא בנדר ממש, אבל מי שלא נדר בהדיא אלא שנוהג כך שלא לאכול בשר כ"א בימים שא"א בהם תחנון אזי אפילו בלילה מותר לאכול, ובמקומות שמרבין בסליחות באשמורת א"כ אין חושבין אותו ליו"ט אין לאכול בשר בלילה, ודוקא בלילה ממש אבל לא מקודם לזה אע"פ שהתפלל ערבית.

איזה דברים אין אומרים בערב יו"כ?

אין נופלים על פניהם בעיוה"כ, גם אין אומרים למנצח ומזמור לתודה, וכן לא יאמר ג"כ פרשת הקרבנות בעיו"כ, אבל פרשת עולה מותר שאינו נאכל, גם אין אומרים קודם עלות השחר הרבה סליחות, ויש מקומות נוהגים להרבות בסליחות והכל לפי המנהג, ולענין אמירת אבינו מלכנו בעי"כ מנהגינו שלא לאומר כי אם כשחל י"כ בשבת שאין אומרים בו א"מ אז אמרינן אותו עי"כ שחרית, אבל במנחה אין אומרים אותו בכל גוני.

הגב' בעצמך... אם הישראל הדליק האש (פיילא"ט) שממנו נדלק התנור ע"י נכרי האם נקרא פת עכו"ם?

מילין יקירין

סימן תר"ג - שו"ע סעיף א'

הגה ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם ב' ימי תשובה וספק עבירה צריך יותר תשובה מעבירה ודאית כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע ולכן קרבן אשם תלוי הוצרך להיות יותר ביוקר מחטאת. (ד"ע ורבינו יונה ריש ברכות)

במ"ב ס"ק ב': כתב הרא"ש שיקרא באלו הימים באגרת התשובה של רבינו יונה והאר"י ז"ל כתב שחייב ללמוד בספרי מוסר כל השנה וכ"כ הגר"א במשלי בכמה מקומות ובמעשה רב, ועכ"פ באלו הימים יעשה כל אדם כדעת הזוהר שישוּב קודם שישכב ויתאונן על חטאיו ויפשפש במעשיו.

ועיין ביערות הדבש ח"א דרוש א' כי ד' ימים שבין ר"ה ליום הכפורים הם נגד ד' ימי שבוע ובכל יום יעשה תשובה על אותו יום ד"מ ביום ראשון יעשה תשובה על מה שחטא כל ימיו ביום ראשון וכן ביום ב' וכן כל ד' ימים:

סימן תר"ו - שו"ע סעיף א'

עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שיפייסנו ואפי' לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו

ובמ"ב ס"ק א': והנה אע"פ שגם בשאר ימות השנה מחוייב לפייס למי שפשע כנגדו מ"מ אם אין לו פנאי הוא ממתין לפייסו על יום אחר אבל בעיוה"כ מחוייב לתקן הכל כדי שיטהר מכל עונותיו כדכתיב כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם וגו' וכ"ש אם יש בידו מן הגזל ואונאה וכל דבר הנוגע בממון יראה לתקן. [דזהו המקטרג הגדול על האדם כמו שאחז"ל סאה מלא עונות מי מקטרג גזל מקטרג בראשן] ואם יש לחבירו בידו ממון שיש לו תביעה עליהם יודיענו אע"פ שחבירו לא ידע מזה כלל ועכ"פ יסדר לפני הרב ומ"ץ הענין בשלימות ובאמת בלא שקר ולשאול האיך להתנהג. כללו של דבר כל דבר שבממון לא יסמוך על הוראתו כי היצה"ר יש לו התירים הרבה. (ח"א).

דפי שינויים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תרב סעיף א
עד סימן תרה סעיף א

כ' אלול

מחזור שינתיים

חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מתנהלת הספרייה

אימתי שוחטין הכפרות?

מנהגינו לעשות כפרה בערו"כ לשחוט תרנגול על כל בן זכר ולומר עליו פסוקים, וטוב לשחטו באשמורת אחר הסליחות, ויש לבעה"ב להזמין אבוקה שאין שוחטין בלילה כ"א לאור האבוקה, ויש ששוחטין אותו אחר תפילת שחרית, ובמקום שמתקבצים הרבה ביחד ודוחקין זה את זה והשוחטים נעורים כל הלילה טוב יותר לשחוט הכפרות יום או יומים קודם יוה"כ כי כל עשייתו הוא זמן לכפרות, או שישבבו על ראשיהם במעות.

באיזה אופן מן המוכרח שישחט התרנגול?

מי שיכול ורוצה מן המוכרח יקרא השוחט לביתו באשמורת הבוקר וישנו השוחטים מקודם כדי שלא יתעלפו, וצריכים להכין כמה סכינים בדוקים ובשעת שחיטה יבדוק בכל פעם ולא יסמוך על מה שברק תחילה, ואחר שחיטת כל העופות של בעה"ב אחד יבדוק טרם ילך השליח עם העופות ואם נמצא פגום יטרוף כל העופות של בעה"ב זה.

איזה תרנגולים לוקחין לכפרות?

נוהגין ליקח תרנגול זכר ולזכר ולנקבה לוקחין תרנגולות ולוקחין למעוברת תרנגול ותרנגולת, ואפילו שני בני אדם יכולין ליקח כפרה אחת אם אין ידם משגת, ויש שלוקחין למעוברת שני תרנגולות ותרנגול אחד, ובשעה שמסבב על ראשו יאמר זה חליפתי תמורת כפרתי, ובחרין בתרנגולים לבנים, ומ"מ אין לחזור אחרי לבנים דוקא אלא אם יבא ממילא לקנות במקח שאר תרנגולים יקנה אותו ולא יאמר כלום. אם אין לו תרנגול יקח אווז או שאר כ"ח שאינם ראויים להקרבה למזבת, וי"א אפילו דגים.

מה עושין עם הכפרות לאחר שחיטתן?

נהגו ליתן הכפרות לעניים, או לפדותן שיעריך דמי שיווי הכפרות ששחטן ויחלק דמי השיווי לעניים אם היכולת בידו, ומי שפודה אותו ויש בידו מעות מעשר שלו לא יפדה בהם רק במעות של חולין, ולפדותן טוב יותר שלא יתביישו העניים, ואם יודע בו שלא יתבייש יכול ליתן לו העופות עצמם. ויש להסמיך שחיטת הכפרות מיד לאחר שהחזירו עליו וסמך ידיו עליו, וי"א שיש למנוע דבר זה, וי"א שאין לחוש לזה כיון שהתרנגול אינו ראוי למזבת, וזורקין בני מעיהם על הגגות או בחצר מקום שהעופות יכולין לקחת משם.

האם הולכין בערב יו"כ על הקברות?

יש נוהגין לילך על הקברות ולהרבות בצדקה, ויוכל ליתן זה ממעות פדיון הכפרות, ואין להרבות שם בתחינות רק מה שמוסר מהקדמונים שהרי א"א היום תחנון.

על איזה עבירות צריך לפייס את חברו?

עבירות שבין אדם לחברו אין יוה"כ מכפר עד שיפייסנו, ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו, וכ"ש אם יש בידו מן הגול ואונאה וכל דבר הנוגע בממון יראה לתקן, ובאסור גול ואונאה וכה"ג אין רשאי להמתין עד יוה"כ דכל שעה ושעה יש עליו חיוב השבה, ואם יש לחברו בידו ממון שיש לו תביעה עליהם יודיענו אע"פ שחברו לא ידע מזה כלל, ועכ"פ יסדר לפני הרב ומ"ץ הענין. וכל דבר שבממון לא יסמוך על הוראתו כי היצה"ר יש לו התירים הרבה. ונכון שילך בעצמו אליו ולא ישלח תחלה אמצעי, ואם קשה עליו לילך בעצמו תחלה או שיודע שיותר קרוב הפיוס ע"י איש אמצעי שיתוודק ביניהם יכול לעשות ע"י אמצעי.

עד כמה מחיוב לפייס את חברו?

אם אינו מתפייס בראשונה יחזור וילך פעם ב' וג', ובכל פעם יקח עמו ג' אנשים ויפייסנו בכל פעם במין ריצוי אחר, ובפעם הראשון ילך בעצמו אולי ימחול לו ואח"כ ילך ג"פ ויולך עמו ג' בני אדם, ובשעת בקשת מחילה צריך לפרט מה שחטא לחברו, אם לא כשיודע שחברו יתבייש מזה כשיפרט החטא, ומי שהוא מבקש מחילה מרבים בכלל אינו יוצא אם יודע שעשה לאיזה יחיד בפרט, ואם אינו מתפייס בג' פעמים אינו זקוק לו, מיהו יאמר אח"כ לפני י' שבקש ממנו מחילה, ואם רצה לפייסו יותר רשאי אם אין שם בזיון התורה, ואם הוא רבו אפילו אינו רבו מובהק אלא ששמע ממנו ד"ת צריך לילך לו כמה פעמים עד שיתפייס.

הנבזה האם צריך למחול?

המחול לא יהיה אכזרי מלמחול וצריך למחול לחברו אפילו אם עוית כנגדו במיד ובמרד ואז מחלין לו ג"כ אפילו על המזידות, אם לא שמכוון לטובת המבקש מחילה, וה"ה אם מכיון לטובת עצמו שמתירא שיגיע לו הזיק כשימחול, וגם בזה צריך להסיר השנאה מלב, ומ"מ מלבד צריך להסיר השנאה ממנו, ואם הוציא עליו שם רע אינו צריך למחול לו ומ"מ מדת ענוה למחול גם בזה.

אם מת אשר חטא לו מה יעשה?

אם מת אשר חטא לו אפי' מוש"ר מביא י' בני אדם ומעמידם על קברו, ואומר חטאתי לאלהי ישראל ולפלוני זה שחטאתי לו בחטא פלוני והם ישיבו לו מחול לך מחול לך ג"פ. וצריך לילך לשם יחף, ואם הוא חוץ לג' פרסאות ישלח שלוחו לשם והשליח יקח י' אנשים וילך על קברו ויבקש מחילה בשם המחרך, ויאמר הנני שליח פלוני מודה ברבים ששלחני פלוני לאמר שחטא לאלקי ישראל וכו'. ואם חירפו לאחר מיתה א"צ לילך על קברו אלא מבקש ממנו מחילה במקום שביישו. ואם קרא לאחד ממזר י"א דפגם בכבוד אבותיו ג"כ וצריך לילך על קברם, וי"א דיכול לומר לאו אדעתאי שיהיה הדבר נוגע לאבותיו אא"כ קראו ממזר בן ממזר.

נמצא התרנגול טריפה לאחר שחיטתו האם צריך לשחוט אחרת?

הגנה בעצמך...

ל"בחד שחן ערך ארזח עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות המחזור לזיכרון מ"ל וי"ח מתחלת תשס"ג

זכות הלימוד

אימתי טובלין בעיו"כ?

המנהג לטבול וללקות בעיו"כ, ואפילו נערים ובתולדות מכיון שהם בני מצות טובלות, ויכול לטבול וללקות מתי שירצה רק שיהיה קודם הלילה, וטוב שיטבול קודם תפלת המנחה ששם מתודה ויש נוהגין לטבול אחר סעודה המפסקת כדי שיהיה סמוך ליוה"כ, ואינו מברך על הטבילה. ואפילו האנשים שאינן זיהרין כל השנה בטבילה עכ"פ בעיוה"כ צריך לטבול ולהיות נקי משום יום הקדוש.

כמה פעמים טובלין בעיו"כ?

אין צריך לטבול רק פעם אחת בלא וידוי משום קרי, ואתן חסידים ואנשי מעשה הנוהגין תמיד לטבול לקריין כתקנת עזרא צריכין לזוהר להטיל מים קודם ירדתן לטבול, ועכ"פ חולה וזקן בודאי צריכין לזוהר בזה דאם לא יזוהרו להטיל מים קודם טבילה יהיו טמאין כשיטילו מים אח"כ. וראשה ששמשו בתוך ג' ימים צריכה לכבד ביתה בחמין קודם טבילה, אם לא שהיא סמוך לטבילתה או סמוך לוסתה, וי"א דלעולם לא תכבד, וי"א דהטבילה משום תשובה ולפי"ז יש לטבול ג"פ. ולענין וידוי נהגו הרבה אנשים להתודות במקוה, ואין להזכיר שם השם בגילוי ראש, ומים זכים ולבו רואה ערוה ג"כ אסור, וכ"ש אם מצוי שם לראות ערות חבירו דאסור, רק יאמר אשמתי בלא הזכרת השם, וטוב יותר שיאמר הידוי שלם בשעת המנחה. ואף למ"ד דטעם הטבילה משום קרי אפ"ה צריך תמיד לטבול בעיו"כ אפילו אם כבר טבל ער"ה ולא ראה עוד קרי. והטלת ט' קבין מים נמי מהני אם הוא מצטער בטבילה.

אבל בשבעה או בשלשים האם מותר לטבול בעיו"כ?

מי שמת לו מת בין ר"ה ליוה"כ אפילו בעיו"כ מותר לרחוץ ולטבול בעיו"כ אפילו בחמין, וכן הטבילה במקוה מותר אפילו היתה של חמין, דיום כפור מבטל שבעה, אע"פ שנהגו שלא לרחוץ כל שלשים טבילת מצוה מותר, ואין להקל רק שעה או שתים קודם הלילה.

אימתי אומרים וידוי בעיו"כ וביו"כ?

צריך להתודות במנחה קודם סעודה המפסקת, וי"א שצריך להתודות גם אחר אכילה קודם חשיכה וראוי להתמיד כדעה זו, וכן נהגו בזמנינו שאומרים אז תפלה זכה. ויחיד אומרו אחר שגמר תפלתו קודם אלהי נצור בין עיו"כ במנחה ובין ביוה"כ, וש"צ אומרו ביי"כ בתוך התפלה וכוללו בתוך הברכה האמצעית, אבל במנחה כשחזור התפלה אינו אומר כלל הידוי.

על איזה חטאים מתודים בוידוי?

אין צריך לפרט החטא אלא כשיאמר סתם חטאתי יצא ידי מצות וידוי, ואם רצה לפרט חטא המפורסם לרבים הרשות בידו אפילו בקול רם, ואפילו בעבירות שבין אדם למקום שרי, והג"ר מחמיר בבין אדם למקום שאין לאומרו בקול רם אפילו בחטא מפורסם. ועון שבין אדם לחבירו אם הוא מפורסם לרבים לכונ"ע מותר לאומרו בקול רם, ולהרמב"ם אפילו באינו מפורסם ג"כ שרי ונכון ג"כ לעשות כן. ואם מתודה בלחש נכון לפרט אף חטא שאינו מפורסם, אבל כשמתפלל בקול רם או ש"צ כשחזור התפלה אין לפרט החטא, ואפילו בעון שבין אדם לחבירו ג"כ אסור.

האיך צריך לעמוד באמירת הוידוי?

צריך להתודות מעומד, ומתודה בלב שלם, וטוב שישחה כמו במודים, ואם כבד לו השחיה יש להקל בזה ודי שיכוף מעט את ראשו, ובפרט בוידוי השני שחזור ואומר עם הש"י, ולא יסמוך על דבר שאם ינטל אותו דבר יפול, ואם סמך צ"ע אם יחזור ויתודה, והעמידה צ"ל עד אחר על חטא שאנו חייבים עליהם ארבע מיתות ב"ד, ואפי"כ כי שמע ליה מש"צ והוא התודה כבר צריך לעמוד ויחזור ויתודה עם הש"צ.

נוסח הוידוי

בעל חטא צריך לומר בסתר ובגלוי בשגגה ובזדון, וי"א דאין לשנות מן הנוסח הכתוב בסידורים וכ"א לא ישנה ממנהג מדינתו. אין לדבר בשעת הוידוי ואפילו באמירת על חטא, אכן לענות קדיש וקדושה יש לפסוק אפילו באמצע אשמנו. בשעת אמירת הוידוי כשמוזכר החטא יכה באגרופ על החזה או על הלב. ועיקר הוידוי הוא אבל אנחנו חטאנו, וה"ה שצריך לומר ג"כ עוינו פשענו ולהשלי"ה גם אשמנו יש לצרף לעיקר וידוי, אלא שנהגו לומר גם שארי דברים כגון מה נאמר לפניך וגו' ואתה יודע רזי עולם ועל חטא. וכיון שרוצה להתודות עוד ולומר על חטא וכיוצא בזה בכלל וידוי הוא וצריך לומר מעומד.

האם מזכירים עונות שהתודה עליהם ביו"כ שעבר?

עונות שהתודה עליהם ביה"כ שעבר ולא שינה עליהם אפ"ה יכול לחזור ולהתודות עליהם, ואף בין אדם לחבירו אע"פ שמחל לו והשיב את הגזילה מ"מ מתודה ביה"כ לעולם, אבל אם הקניט חבירו בדברים או עני המהפך בחררה כיון שביקש מחילה מחבירו והתודה ביו"כ א' א"צ להתודות ביו"כ שנית, ואפשר אף ביה"כ א' א"צ להתודות כיון שכבר פייס אותו.

האיך חותמין הוידוי?

בכל הוידוים אינו חותם בוידוי שאחריה, ואחר אלהי עד שלא נוצרתי יאמר אלהי נצור לשוני וכו'. אותן האומרים תמיד יהיו לרצון מיד אחר התפלה קודם תחנונים ה"ה כאן יאמר יהיו לרצון קודם שמתחיל לומר או"א תבא לפניך תפלתנו.

האיך לוקין מלקות?

כל הקהל לוקים מלקות מ' חסר אחת אחר תפלת המנחה, והנלקה אומר ג"פ אשמתי ובגדתי וכו' בשעה שנלקה, והמלקה אומר והוא רחום יכפר עון וגו' ג' פעמים, ונהגו להלקות ברצועה כל דהו ויקח רצועה של עגל ולוקה רק מכות קלים, והנלקה לא יעמוד ולא ישב רק מוטה פניו לצפון ואחוריו לדרום, וי"א דה"ה איפכא פניו לדרום ואחוריו לצפון לאפוקי שלא יהא אחוריו למזרח או למערב, וי"א דדוקא יהפוך פניו לצפון וכן נוהגין.

מאימתי מוסיפין מחול על הקודש?

אוכלים ומפסיקים קודם ביה"ש שצריך להוסיף מחול על הקודש, ותוספות זה אין בו כרת כ"א מ"ע, ותוספת זה אין לו שיעור אלא קודם ביה"ש שזמנו אלף ות"ק אמה קודם הלילה והוא לערך רבע שעה קודם צה"כ צריך להוסיף מעט, ושיעור התוספות עם ביה"ש בחד עולה כמעט חצי שעה, וי"א דביה"ש מתחיל תיכף אחר תחלת השקיעה משעה שהחמה נתכסה מעינינו, וזמן התוספות שצריך להוסיף היינו קודם שקיעת החמה.

האם מותר להוסיף בעל חטא עונותיו שאין נזכרין שמה?

אימתי אומרין מוטב יהיו שוגגין?

נשים שאוכלות ושותות עד שחשכה היינו עד בין השמשות, אבל בין השמשות מחויב למחות בהן, והן אינן יודעות שמצוה להוסיף מחול על הקדש אין ממחין בידן כדי שלא תבואו לעשות בזדון, ודוקא בידע בודאי שלא יקבלו ממנו, אבל בספק שמא יקבלו צריך למחות אפילו במידי דרבנן, וה"ה בכל דבר איסור שברור לו שלא יקבלו ממנו אומרין מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין, ואין חילוק בין רבים ליחיד. ודוקא בשנתרבו הרבה שוגגין בדבר, אבל בדבר שרק מיעוטן שוגגין מצוה למחות בידם ואף אם יבואו להיות מזידין.

אימתי מחויב למחות אף כשיודע שלא יקבלו ממנו?

ודוקא שאינו מפורש בתורה אע"פ שהוא דאורייתא אבל אם מפורש בתורה מוחין בידן, ובי"ד ענשינן להו או כל מי שיש בידו לענוש, אבל שאר בני אדם אינן מחויבים רק להוכיחו. ובדבר שאחזו להם מנהג גרוע להקל בפרהסיא מקרי גלוי לנו שלא יקבלו וא"צ למחות אא"כ הוא מפורש בתורה. ודוקא בדליכא סכנה, אבל בדאיכא חשש סכנה א"צ למחות. וכ"ז דוקא שהוא באקראי, אבל אלו הפורקי עול לנמרי בטון מחלל שבת בפרהסיא או אוכל גבילות להכעיס ואינו מחויב להוכיחו, ולענין אוכל גבילות לתאיבון או מחלל שבת שלא בפרהסיא יש לענין בדבר. י"א דכ"ז דוקא כשידינו תקיפה על העוברים למחות בהם בחזקת הדין, אבל כשאין בידנו כח להפרישם אין מחויב להוכיחם כיון שידע שלא יקבלם, וי"א דאף שאין נתפס בחטאם מ"מ יש עליו חיוב מצד המ"ע דהוכחה.

כמה פעמים מחויב למחות ברבים וביחיד?

וכ"ז דוקא בשוגגין, אבל במזידין צריך להוכיחם אף כשברור לו שלא יקבלום, ונהי דמי שאינו מוכיח אינו נענש עבור חטאם כיון שברור לו שלא יקבלום מ"מ מצוה להוכיחם, וברבים בדבר המפורש בתורה או על שאר מזיד אם יודע שאין דבריו נשמעין לא יאמר ברבים להוכיחן רק פעם אחת אבל לא ירבה בתוכחות, אבל ביחיד חייב להוכיחו עד שיכנו או יקללנו, וי"א דדי עד שינוזף בו החוטא ויש לסמך על זה, ומכאן ואילך אסור להוכיחו, ובעבירה שבסתר יוכיחנו בסתר ובעבירה שבגלוי יוכיחנו מיד שלא יתחלל שם שמים. ודוקא איש את אחיו שלבו גס בו, אבל אם היה איש אחר שאם יוכיחנו ישנאנו וינקם ממנו אין להוכיחו. לעולם ידור אדם במקום רבו כשמקבל תוכחתו וא"ל אל ידור מוטב שיהיו שוגגים.

האם יכול לקבל עליו תענית יוה"כ קודם הזמן?

אם הפסיק מאכילתו בעוד היום גדול יכול לחזור ולאכול כל זמן שלא קיבל עליו התענית, והקבלה מהני רק מפלג המנחה ואילך אבל מקודם פלג המנחה אין בקבלתו כלום, אף אם אמר כן בפירוש, אבל אם קיבל ע"ע סתם שלא לאכול עוד זה מהני אפילו בשאר ימות השנה אם קבל עליו שלא לאכול מחצות היום ואילך, אכן בזה אינו אסור רק באכילה ולא ברחיצה ובמלאכה, ואם קיבל עליו התענית מפלג המנחה ולמעלה אסור גם ברחיצה וסיכה ובפרט במלאכה, ואם קיבל בלב לא הוי קבלה. י"א שלאחר שאכל אסור לאכול דבוה שמפסיק הוי כאילו קיבל בפה, ולכן נכון שקודם בהמ"ז יאמר בפירוש שאינו מקבל עליו עדיין התענית ועכ"פ יחשוב בלבו כזה.

איזה דברים אסור לאכול בעיו"כ?

בערב יוה"כ אין לו לאכול אלא מאכלים קלים, וכן אין אוכלים דברים המחממים את הגוף שלא יבא לידי קרי כגון בשמים וכרכום ויין טוב, וזה אינו אסור כ"א בסעודה המפסקת, וכן אין לאכול כל היום מאכלי חלב חמה ושום וביצים שמרבים זרע, אך בסעודת שחרית נוהגין לאכול, אכן בסעודה מפסקת נהגו לאכול בשר ודוקא בשר עוף, ובזמנינו נהגו לאכול

בשר עוף בשחרית. חלב המעורב בתבשיל או טי"א עם חלב בטל ברוב לענין זה. לא יאכל שומשמן מפני שמעלה גרה ואם אכל הרבה לא ישים אצבעו בפיו להקיא בו"כ. לא ישתכר בסעודה המפסקת ולא יאכל אכילה גסה ואפילו בסעודת שחרית יש ליזהר מזה.

האם מותר להטמין בעיו"כ?

אין להטמין ביוה"כ, וצ"ע, ואולי משום דבעשיית יש להחמיר אפילו בדבר המתיר מדינא, ואפילו בעיו"כ קודם חצות אין לעשות הטמנה זו, ולאחר חצות אפשר דאיסורא נמי איכא. ודוקא אם מטמין מאכלים לצורך אכילה של מוצאי יוה"כ, אבל אם מטמין בתנור דברים שאינן לצורך אכילה של מוצאי יוה"כ, מותר להטמין בעיו"כ בתנור שיתבשל שם ביוה"כ, ואפילו אחר חצות מותר, ואפילו אם רוצה לאכול ממנה במוצאי יוה"כ מותר, ולהב"ח גם באופן זה אין נכון אם לא קודם חצות. ואם עבר והטמין א"צ להמתין במוצאי יו"כ בכדי שיעשה.

האם מחויב להדליק נר בביתו ביוה"כ ולברך עליה?

מקום שנוהגים להדליק נר בליל יוה"כ אף בחדר משכבו מדליקין, מקום שנהגו שלא להדליק אף בבית אין מדליקין, ואם יש לו נר בבית חייב להדליק בחדר ששוכב שם אף במקום שנהגו שלא להדליק, ואין נוהגין כן, ומ"מ יש להחמיר, אכן באשתו כשהיא נדה יש להקל כשמדליק בשולחן ולא בחדר, ומ"מ במקום שנהגו להדליק בודאי צריך להדליק אף בחדר זה. ומקום שנהגו להדליק חשיבא טפי ונ"מ לעיר חדשה שראוי לנהוג כן. המנהג במדינות אלו לברך על הדלקת נר ביום הכיפורים אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של יום הכיפורים, וי"א שאין לברך, ומ"מ במדינות אחרות שאין מנהג קבוע לזה בודאי יותר טוב להנהיג שלא לברך.

כמה נרות מדליקין ביוה"כ?

נוהגים בכל מקום להרבות נרות בבתי כנסיות, ולהציע בגדים נאים בבית הכנסת, ואין מקבלין שעוה ממומר לעכו"ם שנתן נדבה לביהכ"נ, ואם יש חשש איבה וכ"ש שר מקבלין ממנו וצ"ע, ויש לעשות פתילות עבות בבהכ"נ. ונוהגים שכל איש גדול או קטן עושים לו נר ואין לעשות נר לאשה, ועכשיו אין עושים נרות אלא לנשוי. ועושים נר נשמה לאביו ולאמו שמתו וסגי בנר אחד.

נכבה הנרות ביוה"כ מה יעשה?

אם כבו נרות אלו ביו"כ אין לומר לנכרי שיחזור וידליקם אפילו ברמיזה, ואפילו אם הישראל אמר להעכו"ם זה מעיו"כ, אכן לענין לקבל שעוה הנוטף אם אמר לו זה מעיו"כ והשעוה שייך לצדקה אין להחמיר בזה, ואף אם העכו"ם רוצה להדליק מעצמו צריך למחות בידו מאחר שהוא בשביל ישראל. ובמט"א כי דאם רוצה מעצמו לחזור ולהדליק א"צ למחות בידו, ואפשר דמייירי במקום שלא יתנה ממנו אח"כ, וצ"ע. מי שכבה נרו ביו"כ יחזור וידליקנו במוצאי יו"כ, ואל יכבנו עוד אלא יניחנו לדלוק עד גמורא, וגם יקבל עליו שכל ימיו לא יכבה במוצאי יו"כ נרו לא הוא ולא אחר, וראוי לכל אדם ליתן נרו לשמש ולא ישגיח עליו כלל וגם המותר יניח בבהכ"נ.

מה לובשין ביוה"כ?

יש להציע השלחנות בי"כ כמו בשבת. נהגו ללבוש בגדי פשתן לבנים נקיים ביו"כ, וכן נוהגין ללבוש הקיטל, וגם אבל תוך י"ב חודש על אביו ואמו או תוך ל' על שאר קרובים יכול ללבוש, ויש נוהגים שאין האבל לובשו. אין לכנוס לביה"כ בקיטל, אבל להשתין בו מותר, וגם הנשים לובשים בגדים לבנים ונקיים לכבוד היום, אבל לא יקשטו עצמן בתכשיטין שמתקשטין בהם בשבת ויו"ט, ואין נוהגות ללבוש קיטל.

רבים השוגגין אבל יודע שיקבלו דבריו כמה פעמים מחויב למחות?

הגנה בעצמך...

הלבנת דיומא

לייבוש שנתן עירך אר"ח עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
המחבר לזמנים מל ירוש
© מנהלת הסגל

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

באיזה דברים אסורין ביוה"כ?

יוה"כ לילו כיומו לכל דבר, ומה הם הדברים האסורים בו, מלאכה, אכילה, שתיה, רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל, תשמיש המטה, ואין חיוב כרת אלא על מלאכה ואכילה ושתיה, אבל אינך אין בהם אלא איסורא גרידא, מ"מ ו"א שהוא מה"ת, ו"א דלא אסור מדאורייתא אלא רחיצת כל גופו או עכ"פ רובו משא"כ מיעוטא אינו אלא מדרבנן, ו"א דאפילו במיעוטא אסור מן התורה וצ"ע, ו"א שאינן אלא מדרבנן, ונפק"מ לענין ספק, ולמעשה ראוי להחמיר.

מה חייב על מלאכה ביוה"כ?

כל מלאכה שחייבים עליה בשבת חייבים עליה ביו"כ, ויש עירוב והוצאה ליוה"כ, וגם איסור מחמר יש ביוה"כ. ומערבין עירובי חצירות ועירובי תחומין בפת אע"ג דאסור באכילה מ"מ הרי הזו לקטנים שאינם מתענים. וכל שבשבת פטור אבל אסור גם ביוה"כ כן, אלא שבשבת זדונו בסקילה ויו"כ זדונו בכרת, והאידינא נ"מ לענין קלבד"מ הדחובל בחבירו בשבת כיון דהיה מחויב מיתה בידי אדם פטור מתשלומין ואפילו בחובל בשוגג משא"כ ביוה"כ שאין בו רק כרת. וכל שאסור לטלטלו בשבת אסור לטלטלו ביו"כ.

האם מותר לקנוב ירק ולפצוע אגוזים ביוה"כ?

התירו לקנב ירק, ואפילו בדבר שאינו נאכל כמות שהוא חי כמו כרוב וקרא ג"כ שרי לקנב, ו"א שנותק או מחתך העלים מן הקלחים התלושין כדי להשוותן שיהיו מוכנים לחתכן בערב, ו"א דקניבה הוא הדחת הירק לצורך ערב. וכן לפצוע אגוזים, ואפילו להוציא המאכל מותר, וכשם שהתירו קניבת ירק כך התירו לאמר לעכו"ם לבשל אלאחר התענית, וצ"ע, מן מנחה קטנה ולמעלה כשחל בחול, ואם אין לו ירק או אגוזים הרבה ואינו צריך להשתות עליהם זמן מרובה בודאי יש לו לאחר הדבר עד סמוך לחשיכה כדי שיהא סמוך לסעודת הערב, אבל כשחל יוה"כ בשבת לא התירו, והאידינא נהגו לאסור, וגם לענין אמירה לעכו"ם יש לחוש לזה. ונהגו שהתניוקות משחקים באגוזים ואין למחות בידם אפילו קודם מנחה, ודוקא על השלחן ולא ע"ג קרקע. אם נפלה דליקה ביה"כ מותר להציל סעודה אחת לצורך לילה כמו שמציל בשבת לסעודת מנחה.

מה שיעור אכילה ליחייב ביוה"כ?

האוכל ביו"כ ככותבת הגסה חייב, והוא פחות מכביצה בינונית מעט ו"א בלי קליפה ו"א עם הקליפה, ושיעור זה שוה לכל אדם בין לננס בין לעוג מלך הבשן. ואף דאיסורו הוא אפילו בכל שהוא נ"מ מזה לחולה דמאכילין אותו פחות מכשיעור. וככותבת היינו עם גרעינתה, ואם אכל הכותבת עצמה פטור שהרי חסר מקום הגרעין, והגרעין בעצמו אין לצרפו שהרי קשה הוא ואין ראוי כלל לאכילה אדם, ואפילו בלעו בחדר עם הפרי אינו מועיל, ויש תמרים רכים שנואכלים עם הגרענים אפילו לאדם, וצ"ע.

מה שיעור זמן אכילתו ליחייב ביוה"כ?

אבל וחור ואכל, וה"ה אם אוכל בלי הפסק אלא שפירד את האוכל לפירורים קטנים ואכלם וגשתהא באכילתו הרבה, אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין. שיעור אכילת פרס ו"א ד' ביצים ו"א ג' ביצים שוחקות, ובשל תורה הלך אחרי המחמיר ובדבריהם הלך אחרי המיקל.

אכל אכילה שאינה ראוי האם חייב?

אכל אוכלים שאינם ראויים לאכילה כלל כגון דברים מרים או נבאשים, או שאכל אכילה גסה כגון מיד על אכילה שאכל ערב יוה"כ עד שקץ במזונו שאוכל עכשיו פטור, ונדברים ראויים לאכילה רק שהם איסורים כגון חלב ונבילה וטרפה וכו"ג חייבים עליהם גם מתמת יוה"כ, ומ"מ

לכתחילה יש איסור בזה, וכן באוכלים שאינם ראויים לאכילה יש איסור לכתחלה, ומכין אותו מכת מדרות, ואפילו בחצי שיעור מהן ג"כ יש לזהר לכתחלה, ואם אינו קץ ורק שהיה שבע ואינו מתאוה לאכול ואעפ"כ הוא מרגיש טעם כשאוכל חייב. ובאוכל מאכלים שראויים רק לבהמה ג"כ פטור וכן עשבים המרים לאפוקי עשבים טובים הראויין למאכל אדם. ובשר חי חייב שיש ב"א אוכלים אותו, וצ"ע.

אכל מאכלים מבושמים על אכילתו האם חייב?

אם אכל מאכלים מבושמים או מתובלים על אכילתו חייב, ו"א דאם אבל עד שקץ במזונו אפילו בזה פטור, אכן באמת הכל תלוי לפי מה שהוא מרגיש בנפשו, דבסתם תלינן דבמאכל מתובל כשהוא אוכל אפילו אם היה מתחלה שבע ביותר אינו קץ בה, ואעפ"כ אם מרגיש בנפשו שכוואב לו האכילה וקץ בה פטור.

אם מותר לטעום לפלוט או להריח ביוה"כ?

אסור ביו"כ לטעום דבר להפליט אפילו עצי בשמים אפילו פחות מכשיעור, ואפילו אם יודע שיכול לעמוד על עצמו שלא יבלע כלום, אבל מותר להריח למלאות מנין מאה ברכות, וכ"ז שלא הסיח דעתו מלהריח אסור לחזור ולברך, ויש מריחים במים המריחים ואין מברכים עליו כלל ועושים איסור.

על איזה עלים פטור באכילתן?

אבל עלי קנים פטור, וה"ה עלי תאנים ועלי שאר אילנות, אבל עלי ירקות חייב דראויין לאכילה נהנה, ולא כל עלי ירקות בכלל זה אלא אותם שהם ראויין לאכילת אדם קודם בישולם, ולולבי גפנים שלבלבו קודם ר"ה פטור, ואם לבלבו (בארץ ישראל) מר"ה ועד יום הכפורים חייב.

כמה שיעור שתיי ליחייב ביוה"כ?

השותה ביום הכיפורים מלא לוגמיו חייב, ומשערים בכל אדם לפי מה שהוא הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, ולא מלא לוגמיו ממש שיהא שני הלחיים מלאין משקה, אלא די שיהא אחד מלא ובולט, דהיינו כדי שישלקנו לצד אחד בפיו ויראה כמלא לוגמיו, ובעינן מלא לוגמיו בריח, והוא פחות מרביעית באדם בינוני, ו"א דהוא רובו של רביעית, ולפעמים המלא לוגמיו מרביעית או יותר מרביעית כגון באדם גדול ביותר, ולהיפך באדם קטן דמלא לוגמיו ידיה הוא פחות מרוב רביעית ג"כ חייב. וכל המשקים מצטרפים לכשיעור.

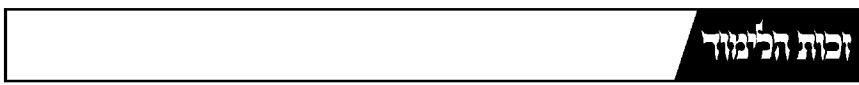
משקין שאינן ראויין האם חייבין עליהן?

שתה משקין שאינן ראויין לשתיה כגון ציר או מוריים וחומץ חי פטור, ודוקא שמבעבע כשמשליכין אותו על הארץ, ופטור אפילו שתה הרבה יותר מכשיעור, ו"א דכששתה הרבה חייב, אבל אסור לכו"ע אפילו בפורתא, אבל חומץ מוזג חייב.

מה שיעור זמן השתיי ליחייב ביוה"כ?

שיעור צירוף השתיית הוא בכדי שתיית רביעית, ו"א כדי אכילת פרס כמו צירוף אכילות, ומה ששהא בשעת השתייה הוא בכלל השיעור, וא"צ שישא שיעור שתיית רביעית בין שתיה לשתיה אלא כל ששהא בין השתיית והשהיות יותר מרביעית פטור, ודין זה הוא אפילו לא הפסיק כלל אלא ששתה מעט מעט עד ששהא ע"ז יותר משתיית רביעית פטור. ולהמחבר העיקר כדעה א', ו"א דהעיקר כדעה השניה. מותר ליגע ביו"כ באוכלין ומשקין וליתן לקטנים ולא חיישינן שאוכל או ישתה אם יגע, ואפי" אם התינוק יכול ליטלו בעצמו ג"כ אין להחמיר בזה.

הגנה בעצמך... יוה"כ שחל בשבת ובירח על הריח ביום האם צריך לברך כשמריח בשמים בהבדלה במוצאי"כ?

כל הוציאת שמורת המזון לזמנים מ"ז ויתן ע"מ תשלום חסד

דפי ציוורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תריא סעיף א

עד סימן תריג סעיף א

ב"ד אלול

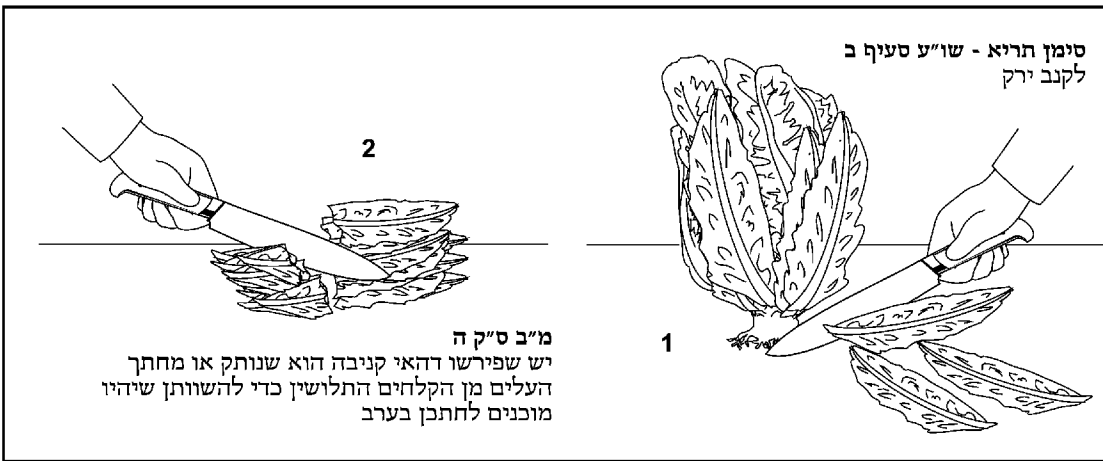
בחזור שינתיים

חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusaDyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מנהגות המפעל

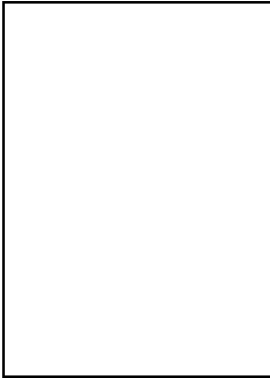
סימן תריא - שו"ע סעיף ב
לקנב ירק

1

2

מ"ב ס"ק ה

יש שפירשו דהאי קניבה הוא שנותק או מחתך
העלים מן הקלחים התלושין כדי להשוותן שיהיו
מוכנים לחתכן בערב

סימן תריב - שו"ע סעיף ט

מלא לוגמיו

שו"ע סעיף ט

ולא מלא לוגמיו ממש, אלא כדי
שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה
כמלא לוגמיו

סימן תריג - שו"ע סעיף ה
ובלבד שלא יוציא ידיו מתחת
שפת חלוקו להגביה שולי
חלוקו על זרועו

1

2

מ"ב ס"ק ט"ז

על זרועו. דעי"ז אינו נראה
כמלבוש אלא כנושאה על
כתפו ואמר מר היוצא בטלית
מקופלת בשבת חייב חטאת

דפי ציוורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תריג סעיף א

עד סימן תריד סעיף ג

ב"ה אלול

בחזור שינתיים

שנה ב'

1 800 466-7593

www.HilchusaDyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מנהגות המפעל

באיזה אופן מותר לרחוץ א"ע ביוה"כ?

אסור לרחוץ ביו"כ בין בחמין בין בצונן, ואפי' להושיט אצבעו במים אסור. ואם היו ידיו או רגליו או שאר גופו מלוכלכים בטיט או בצואה או שנטף דם מחוטמו מותר לרחצם, ומ"מ צריך לזוהר שלא ירחץ אלא מקום המטונף, ואם גופו מלוכלך בכמה מקומות והוא טורח לרחוץ מקומות המטונפים כ"א בפ"ע מותר לכנוס במים לרחוץ כל גופו בפ"א, וכשרוחץ מחמת טינוף יכוין שאינו להנאת רחיצה רק להעביר הלכלוך, ואם הזיעה הרבה ורוצה לרחוץ להעביר הזיעה מותר, ומ"מ מי שאינו איסטניס וא"צ לרחיצה זו כ"כ נכון להחמיר.

האם מותר לרחוץ ידיו לאחר שעשה צרכיו או לתפלה?

אם הטיל מים ושפשף בידו או עשה צרכיו וקנח מותר לרחוץ, וי"א דאפילו לא קינח ושפשף יש לו לרחוץ ידיו, ונכון לכתחלה לקנח ולשפשף דבזה לכו"ע מותר לרחוץ, בד"א בליל יוה"כ אחר התפלה, אבל ביום שמתפללין כל היום או בלילה באמצע התפלה אם הטיל מים אע"פ שלא שפשף או שעשה צרכיו אף שלא קינח מותר ליטול ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו ולא יותר אפילו עשה צרכיו וקינח, אם אינו מלוכלך למעלה ממקום זה. ובפמ"ג כ' דאם יצא מביה"כ קבוע אפילו לא עשה שם צרכיו צריך ליטול ידיו, ויש מסתפקים בזה, אכן במט"א כ' דלא יטול ידיו אם נשארו נקיים כבתחילה, רק יש לו לנקותם בערוך או בכותל לפי שהיה במקום מטונף, ואם לבו תוהא עליו בשביל שאינו נוטל רשאי הוא ליטול כדי שיהיה יכול להתפלל בדעה מיושבת. ואם לא עשה צרכיו כלל אין לו ליטול ידים בשביל תפלה בלבד, ואם נגע בגופו במקומות המכוסים אפילו לא נגע רק באצבע אחת צריך לרחוץ כל ידו עד קשרי אצבעותיו, ואם נגע בידו בטיט או ברפש א"צ לרחוץ רק מקום המלוכלך בלבד אפילו לתפלה. וכן בהן העולה לדוכן נוטל ידיו עד הפרק אע"פ שהן טהורות.

אסטניס האם מותר לרחוץ א"ע משום זיעה?

מי שהוא אסטניס ואין דעתו מיושבת עליו עד שיקנח פניו במים מותר, ונהגו בזה להחמיר ואפי' ברחיצת העינים, ואם פניו מלוכלך קצת או שיש לו לפלוף על עינו יכול ללחלח אצבעו במים ולרחוץ במקום הלכלוך או בכדי להעביר הלפלוף, רק יזהר שלא לרחוץ רק מקום המלוכלך בלבד, אבל משום רפואה גמורה מותר לרחוץ במקום שאין איסור משום רפואה בשבת, שע"י חולי העין נמשך הכאב לכל הגוף, או דמירי בסכנת אבר, או סתם חולי כל הגוף אף שאין בו סכנה, דהותר בכל זה לעשות רפואה שאין בה מלאכה, אבל משום חולי עינו בלבד כ"ז שאין בו הפרטים המבוארים בסימן שכ"ח ס"ט אין מחללין בשום מלאכה אפילו שבת. ואסור לרחוץ פיו ביו"כ.

באיזה אופן מותר לעבור במים ביוה"כ?

מותר לעבור בגופו במים לדבר מצוה כשאין לו דרך אחרת להגיע שם למחוז חפצו, ודוקא לעבור בגופו במים עצמן אבל לעבור בספינה קטנה אסור, ואפילו אין העכו"ם המוליכה עושה מלאכה בזה בעבור ישראל, וכ"ש לשוט ממש דאסור. ואסור לעבור בספינה קטנה בשבת לצורך מנין עשרה.

האם מותר להצטנן ביוה"כ?

אסור להצטנן בטיט לח אם הוא טופח על מנת להטפית, ולא דוקא בידים אלא אפילו לישיב, ואסור להצטנן בכלים שיש בהם מים אפילו הם חסרים וכ"ש מלאים בין של חרס בין של מתכות, אבל אם הם רקים מותר וכן בפירות ובתינוק. ואסור לשרות מפה מבוע"י ולעשותה כמין כלים נגובים

ולהצטנן בה ביו"כ, אבל מותר לקנח ידיו ורגליו עיו"כ במפה ולמחר מעבירה על עינו והיא עדיין לחה קצת מקינוח ידים דאתמול.

האם מותר לבעל קרי לטבול ביוה"כ?

מי שראה קרי בזה"ז ביוה"כ, אם לח הוא מקנחו במפה ודיו, ואם יבש הוא או שנתלכלך מזה בשרו בכמה מקומות רוחץ מקומות המלוכלכים בו לבד ביד ולא בבגד ומתפלל, ואסור לרחוץ גופו בשאר מקומות או לטבול או לשפוך עליו ט' קבין מים אע"פ שבכל השנה הוא רגיל לטבול לתפלה.

האם מותר לנדה לטבול ביוה"כ?

אסור לאשה לטבול ביה"כ אפילו הגיע זמן טבילתה בו ביום, ויכולה היא לרחוץ ולחוף ערב יוה"כ וחופפת מעט גם למצוא יוה"כ משום דצריך חפיפה סמוך לטבילה, ואפילו שלא לשם תשמיש, ואשה שלובשת לבנים ביוה"כ מותרת לרחוץ מעט בין ירכותיה, ולא תרחץ בבגד כ"א ביד.

באיזה אופן מותר לסוך ביוה"כ?

אסור לסוך אפילו מקצת גופו, ואפילו אינו אלא להעביר הזוהמא, אבל אם הוא חולה אפילו אין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו מותר, ודוקא במקום שנוהגין לסוך בחול אפילו איש בריא, אבל במקום שאין נוהגין לסוך בחול איש בריא אסור לסוך ע"ג חטטין בין ביו"ט ובין בשבת.

איזה סנדל אסור לנעול ביוה"כ?

אסור לנעול סנדל או מנעל של עור אפילו קב הקיטע וכיוצא בו, וע"כ צריך לחלוץ מבוע"י, שגם בזה צריך ליתן מעט תוספת קודם בין השמשות כמו באבילה, וה"ה ברחיצה וסיכה ותשמיש, ואפילו לנעול מנעל ברגל אחד אסור וכמו שאסור ברחיצה יד אחד. ואפילו של עץ ומחופה עור אסור, אבל של גמי או של קש או של בגד שאינו מחופה עור לא למעלה ולא למטה או של שאר מינים מותר אפילו לצאת בהם לר"ה, ואפילו אם הוא עשוי כתמונת מנעל ממש בצורתו, וכ"ש פומקאות שלנו דשרי, וי"א דיש לחוש להחמירין שלא לצאת בהם ברה"י, וכן במבוי או בחצר שאינו מעורב, וגם באנפלאות יש להחמיר, ודוקא אם הוא עשוי בצורת מנעל, ולהט"ו באנפלאות של בגד דדרך מלבוש הוא מותר לכו"ע לצאת בהם לר"ה אף לראו מנעל הוא, וה"ה לבדים שהם ג"כ דרך מלבוש לאנשים, אלא שביוה"כ חונך בשעתם בהם להחמיר מטעם דאין מרגיש בהם ענוי כלל, אכן אם הם לבדים רכים מסתברא דאין להחמיר.

למעשה באיזה מנעלים ילך ביוה"כ?

יש מחמירין בשל עץ אפילו אינו מחופה עור, וכן יש מחמירין במנעל העשוי מלבדים שאינו מרגיש כלל שהוא יחף, וה"ה קאלאשין של גומא יש להחמיר, ובתנ"ס כ' כשילך ברחוב ילך בלבדים רכים באופן שירגיש הקרקע למטה ברגליו ומרגיש שהוא יחף, ואף שאין למחות ביד המקילין מ"מ נכון להחמיר בזה ולילך באנפלאות של בגד, אכן אם צריך לצאת החוצה נכון יותר שילבש אלו הלבדים או הקאלאשין ולא מנעלים של עור שאסורים מדינא. ובמנעל דאסור לצאת בו אסור אפילו לטייל בו בבית ממטה למטה.

האם מותר לעמוד על כרים וכסתות?

מותר לעמוד על כרים וכסתות של עור, ומ"מ המחמיר תע"ב, וי"א דאין כאן בית מיחוש כלל, בד"א שלא בשעת תפלת י"ח, אבל בשעה שמתפלל תפלת י"ח אסור לעמוד ע"ג כרים וכסתות אפילו אינן של עור ואפילו אינן גבוהין ג"ט, אבל מותר לעמוד כשהוא איש מצונן על מעט עשבים להפסיק בין הקרקע.

האם מותר לתת ספוגין וכדו' לתוך מנעלו ביוה"כ שלא ירגיש הקרקע?

הגנה בעצמך...

לימוד שבת ערך ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות. איסור להעתיק מ"ל ויתור. © מנהלת הסניף

זכות הלימוד